Шыв ыйтăвĕпе

Çирĕп йĕрке кирлĕ

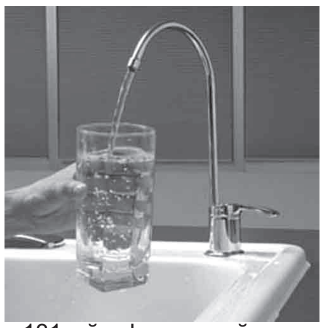

131-мĕш федераллă саккунăн 14-мĕш статйин 4-мĕш пайĕнче ял тăрăхĕсен халăха шывпа тивĕçтермелле тесе çырса хунă. Анчах та çак ĕçе вĕçне çити туса пĕтерме укçа-тенкĕпе тата кадрсемпе çирĕплетмен. Мĕншĕн тесен паянхи кун ял тăрăхĕнчи 10 скважинăна башньăран 4-шĕ Е. Андреев яч. хис. хуçалăхăн, 6-шĕ Муркашри пурăнмалли çуртйĕрпе коммуналлă хуçалăхăн.

Хальхи вăхăтра пурăнмалли çурт-йĕрпе коммуналлă хуçалăх Муркаш центрне шывпа çителĕклĕ тивĕçтерейместь, мĕншĕн тесен шăрăх вăхăтра хваттерсенче пурăнакансем хăйсен çурчĕсем умĕнчи йăрансене те шăвараççĕ. Пурăнмалли çуртйĕрпе коммуналлă хуçалăх специалисчĕсен тишкерĕвне пăхсан, çуллахи вăхăтра электроэнерги тата шыв парса тăракан счетчиксен кăтартăвĕсем ытти чухнехинчен икĕ хут е ытларах та пысăкрах пулни курăнать. Анчах та шывпа усă куракансем çулла та, хĕлле те пĕр сумма тӳлеççĕ. Çавăнпа та халăха шывпа тивĕçтересси паянхи кун тăкаклă.

Е. Андреев яч. хис. хуçалăхăн паянхи кун тĕлне халăхран шывшăн пурĕ 160 пин тенкĕ таран парăм укçи пуçтармалла. Хуçалăхра ĕçлекенсенчен «шыв укçине» ĕç укçинчен тытса юлаççĕ, ытти сем вара – кам тӳлет, кам тӳлемест. «Администраци пире шыв туса памасть. Пирĕн киле шыв памасть», – çапларах калаçакансем нумай. Шывĕпе вара пахчара кашни кун шăваракансем, ерех юхтаракансем пухусенче хытах калаçаççĕ-ха. Асăннă сăлтава шута илсех ĕнтĕ Е. Андреев яч. хис. хуçалăх 4 башньăпа скважинăна хуçалăха кирлĕ мар тесе ял тăрăхне хут тăратрĕ.

Муркаш ял тăрăхĕн пуçлăхĕ РФ гражданла кодексĕн 225 тата 226 статйисемпе килĕшӳллĕн хуçасăр пурлăха муниципаллă харпăрлăха куçарасси çинчен июлĕн 25-мĕшĕнче 45 № йышăну кăларчĕ. Унта шăпах çак йĕрке мĕнле пулса пымаллине çирĕплетнĕ. Ял тăрăхĕн администрацийĕн хăйĕн территорийĕнчи хуçасăр пурлăха харпăрлăха илме тĕрлĕ шайри органсенчен кирлĕ документсем пуçтармалла. Пĕр çул талăк хушшинче çак пурлăх ял тăрăхĕн пулнине суд çирĕплетсе парать. Çавăн чухне тин ял тăрăхĕн бюджетĕнчен çак шыв системине ĕçлеттерсе яма укçа-тенкĕ уйăрма пулать.

Паянхи куна Е. Андреев яч. хис. хуçалăхăн шыв скважинисенчен пĕри виççĕмĕш çул ĕçлемест. Шаптак ялĕ çывăхĕнчи скважинăран Муркашри Колхоз, Çĕнĕ колхоз, Фронтовая, Красноармейская урамсене, Шаптак ялне тата Çурлатри ялĕн çуррине шывпа тивĕçтернĕ.

Анчах та çак скважина та июлĕн 23-мĕшĕнче юрăхсăра тухрĕ. Çавăнпа та июлĕн 25-мĕшĕнче Шаптак ялĕнчи шыв çук урамсене пурăнакансемпе тĕл пулса калаçу ирттертĕмĕр. Мĕншĕн пирĕн хăшĕ-пĕрисем шывпа усă курнăшăн укçа тӳлеменшĕн нуша курмалла тесе нумайăшĕ тĕрĕсех калаççĕ.Укçа тӳлеменнисем вара: «Эпир шывпа усă курман», – теççĕ. Ку лару-тăрура малашне халăха шывпа тивĕçтерме ятарлă предприяти туса хунипе татса памалла пулать. Вăл вара хăть «ООО», хăть «ИП», хăть «ЖКХ» пултăр. Шывпа тивĕçтернĕшĕн тӳлемелли тарифа вара депутатсем çирĕплетĕç.

Хальхи вăхăтра çак икĕ скважинăри насуссене улăштарма пуçарулăх ушкăнĕн шывшăн укçа тӳлеменнисен чен парăмсене пуçтармаллах пулать. Мĕншĕн тесен саккунпа килĕшӳллĕн ял тăрăх администрацийĕн халăхран укçа пуçтарма юрамасть тата шывпа тивĕçтерме ятарлă организаци те туса хурайман-ха. Пурăнмалли çурт-йĕрпе коммуналлă хуçалăх та колхозăн пулнă скважинăсене хăйĕн балансĕ çине илеймест.

Малашне халăха шывпа тивĕçтернĕ чухне çирĕп йĕрке тумалла. Кашни килте шыв кĕрекен пăрăх çинче счетчик лартмаллах пулать. Укçана вара счетчик кăтартăвĕсемпе тӳлемелле. Счетчик лартма итлеменнисен килĕсене пыракан шыв пăрăхĕ çинчи крана хупмалла пулать. Çапла тусан тин пирĕн йĕрке пулĕ.

Çӳлерех асăннă тĕл пулура Анаткас урамĕнчи хăшпĕр пурăнакансем: «Пире ял тăрăхĕ нимĕн те туса памасть», – тесе те каларĕç. Вĕсен урамĕ патне асфальт çитернине тата ку тăрăхра плотина туса панине те (хăйсем кунта сĕрекесемпех пулă тытаççĕ пулин те) манса кайрĕç пулмалла.

Çак статьяна пичете хатĕрленĕ вăхăтра Шаптак ялĕнчи пуçарулăх ушкăнĕ пуçарнипе шыв башнин насусне юсама пуçларĕç.

Н. НИКИТИН, Муркаш ял тăрăхĕн пуçлăхĕ.

Ветерансене – тимлĕх

Медальпе чысларĕç

Районта аслă ăрури çынсене пысăк тимлĕх уйăраççĕ. Çак кунсенчех акă 3 ветеран çурт-йĕр условийĕсене лайăхлатма патшалăх пулăшăвне илчĕ. Çав шутран Муркашра пурăнакан 90 çула кайнă Н.Ф. Филиппов та. Çак кунсенче Николай Филиппович тепĕр наградăна тивĕçрĕ. «Беларусь Республикине нимĕç фашист захватчикĕсенчен хăтарнăранпа – 65 çул» медале пачĕç ăна. Чăваш Республикин Сывлăх сыхлавĕн тата социаллă аталану министерствин пирĕн районти социаллă хӳтлĕх пайĕн ертӳçи Н. П. Петрова тата Муркаш ял тăрăхĕн пуçлăхĕ Н.И. Никитин ветерана медаль çакса янă май ăна вăрăм та телейлĕ кун-çул сунчĕç **(сăн ӳкерчĕкре)**. Çавăн пекех çак ялти Н.Ф. Анисимова та асăннă республикăна ирĕке кăларассишĕн çапăçнă. Нина Пантелеевнăпа Николай Иванович унăн кăкăрĕ çине те çак медале çакса ячĕç.

Çакна палăртмалла, пĕтĕмпе юбилей медальне пирĕн районтан 19-ăн тивĕçнĕ. Халь асăннă ветерансемсĕр пуçне вĕсем çаксем: Е.И. Алексеева (Нискасси), М.Е. Андреева (Макаçи), В.А. Васильева (Юнкă), А.М. Гладков (Мăн Сĕнтĕр), В.Г. Григорьев (Шарпаш), Г.Д. Данилов (Мăн Токшик), А.К. Капитонов (Муркаш), Л.Н. Никитин (Çулав), В.Н. Николаев (Турай), Е.П. Николаев (Исетеркĕ), Н.Ф. Панов (Çатракасси), Г.Л. Романов (Катькас), Г.В. Савельев, Ф.В. Савельев (Шурча), Т.А. Калитов (Анаткасси), М.Ф. Трифонов (Кăпас). Ветерансене медаль панă май районти информацие художество ушкăнĕ те илемлĕ юрăсемпе саламларĕ.

Л. ПАВЛОВА.

Ял тăрăхĕсенче иртекен профилактика кунĕсенче

Намăс туйăмне çухатас марччĕ

–Мĕншĕн ачуна хăвăнпа пурăнтармастăн?

Çамрăк хĕрарăм чĕнмест.

Урăх районта ачине упăшкипе пăрахса хăварса кунта çĕнĕ çемье çавăрас шутлă пулас вăл. Иккĕмĕш ача кĕтет ĕнтĕ. Хĕр ачине хăй патне илсе килсе пăхрĕ-ха. Анчах ачи, малтан амăшне курма ĕмĕтленекенскер, кайран хăйĕн кунта пурăнас килменни çинчен ял тăрăхĕнчи килнĕ палламан аппăшсене шăнкăравласах пĕлтерчĕ. Çакăн валли сăлтавĕ те пулнах пуль çав. Хĕр ачине халь пурăнакан арçыннин ӳсĕр пиччĕшĕпе пăрахса хăварса урăх облаçе икĕ эрнелĕхе тухса кайни те пулнă. Ял тăрăхĕн администрацине вăл «суттинчен» ютшăнманни çинчен те хыпарсем килкелеççĕ. Хальхинче те Юнкă ял тăрăхĕнче иртнĕ профилактика кунне хутшăнакансем шăпах ку çемье паян мĕнле лару-тăрура пулнине кăсăкланма килчĕç. Хĕрарăма малалла та ачине пăхмасан амăш прависенчен хăтарасси çинчен асăрхаттарчĕç.

Опекун çемйинче те пулчĕç вĕсем. Хăйĕн хĕр ачин ачине пурăнма илнĕ хĕрарăм хăйне халăх çинче вырăнсăр тытни çинчен сăмах çӳрет. Ачине тĕрĕс воспитани парас тĕлĕшпе те иккĕленӳ суратакан тĕслĕхсем пулнă. Кукамăшпе калаçу ирттерчĕç район администрацийĕн тата районти шалти ĕçсен пайĕн ĕçченĕсем.

Кашнинчех ял тăрăхĕсенче иртекен профилактика кунне унта хутшăнакансем ялти ăнăçсăр çемьесене çитсе килнинчен пуçлаççĕ. Çавăн пекех ирĕкрен хăтарнă вырăнсенчен килнисемпе тĕл пулаççĕ, ял хушшинчи тирпейлĕхпе интересленеççĕ.

Ял хушшине тирпей-илем кĕртес тенĕрен, Юнкă ял тăрăхĕнчи активпа çав кун ирттернĕ тĕл пулура та ку ыйту çивĕч тăчĕ. Кăпас ял хушшинче мăнсем ашкăрса ларни, унта та кунта вырăнсăр выртакан япаласем никама та чыс кӳмеççĕ-çке. Çавăнпа та район пуçлăхĕн çумĕ культура тата архив ĕçĕсен пайĕн ертӳçи А.Е. Андреева палăртнă пек, ял тăрăхĕнче ял увăсĕсене ĕçкелени те вырăнлă пулмалла. Чăвашра ĕлĕкех хăна-вĕрлене кĕтнĕ чух кил-çурта, хапха умне, урама тасатнă. Куллен хамăр пурăнакан вырăна тирпейлеме алă çитермесен çак сăлтавпа пуçтарнипе те килĕшме тивет пулĕ хальлĕхе. Кун пек уявсем тата ял çыннисене çывăхлатаççĕ. Ку тăрăхра çынсен хастарлăх çук мар – пур. Тĕл пулура палăртнă тăрăх, каççерен Кăпасра çамрăксем волейболла выляма пуçтарăнаççĕ. Çамрăксемпе субботник ирттерсен те вырăнлă пулмалла. Депутатасен ял халăхĕпе тĕл пулса урам хушшине тирпейлĕ тытас ыйтупа калаçсан та ытлашши пулмасть пулĕ. Унсăрăн хапха умĕсене пуçтарманшăн администрацивлă майпа яваплă тытассинчен те инçех пулмĕ. Ялта тата намăс туйăмĕ пĕтнине те ĕненесех килмест. Пĕрне кура теприн туртăнмаллах пек тирпейлĕх енне.

Тĕл пулура ăнăçсăр çемьесемпе епле ĕçленине те пăхса тухрĕç. Вĕсене, урок сиктерекен ачасене, йĕркене пăсакан çемьесемпе ĕçлекен комиссине чĕнсе сӳтсе яваççĕ. Ял тăрăхĕн ĕçченĕсем те, вĕрентекенсем те час-часах пулаççĕ çемьесенче. Ял тăрăхĕнче учетра тăракан ăнăçсăр çемьесем пурĕ 10. Шкулта вара йĕркене пăснă 8 вĕренекене куçран вĕçертмеççĕ. Участокри милицин уполномоченнăйĕ Н.Е. Кудряшов каланă тăрăх, сăмакун сутакан çемьесем те пур ку тăрăхра. Спискора вĕсем 8. «Мана милици хальччен те тытаймарĕ-ха», – тенинче мар-çке ĕçĕ. Хăйсем сутакан пăтранчăк шыв вуншар çемьене çапăçу-харкашу илсе килнине, ачасене выçă лартнине ăша хывасчĕ спирт пур шĕвеке сутса укçа «çапакансен». Çын куççулĕ çинче ку таранччен никамах та телейлĕ пулманччĕ-ха.

Ку енĕпе Мăн Сĕнтĕр районĕн те шутласа пăхсан аванччĕ.

– Суттармалла тума май çук-ши? – ыйтаççĕ ку тăрăхра пурăнакансем. – Çамрăксем ӳсĕрле çур çĕрте клуба килеççĕ.

Çак кун профилактика кунĕ Уйкас Янасал ял тăрăхĕнче те иртрĕ. Пĕтĕмпе вара июльте халь çес асăннă ял тăрăхĕсемсĕр пуçне вăл Муркаш, Турай, Шетмĕпуç, Йӳçкасси, Хорнуй, Чуманкасси ял тăрăхĕсенче иртрĕ. Вĕсем малалла та кашни эрне кун икшер ял тăрăхĕнче пулĕç.

Л.ПАВЛОВА.

Паянхи кун ыйтăвĕпе

Продукцие сутма вырăнсем пур

«Тавара ваккăн сутакан пасарсем тата Раççей Федерацийĕн Ĕç кодексне улшăнусем кĕртесси çинчен» Федераллă саккунăн 15 статйине улшăнусем кĕртесси çинчен» Федераллă саккуна кăма майсем туса памалла. Сутмалли вырăн миçе пуласине вырăнти хăй тытăмлăх органĕ татса парать.

Муркаш районĕнчи пасарсенче те çак ĕç пулса пырать. Кун пирки тĕплĕнрех

çулхи июнĕн 3-мĕшĕнче йышăнчĕç. Унпа килĕшӳллĕн пасар хуçи пулса тăракан компанисен тĕрлĕ йышши тавар сутакан пасарсене хресчен (фермер) хуçалăхĕсенче, килти хушма хуçалăхра туса илнĕ продукцие сутма район администрацийĕн экономика пайĕн ертӳçи Э.И. Симакова каласа пачĕ:

– Кăçалхи июлĕн 1-мĕшĕ тĕлне районта пурĕ 1 тĕрлĕ енлĕ пасар (Муркаш салинче) ĕç кунĕсенче тата 2 (Муркашра тата Мăн Сĕнтĕрте) кану кунĕнчи ярмăркка ĕçлет. Хальхи вăхăтра вĕсенче пуринче те хресчен (фермер) хуçалăхĕсенче, килти хушма хуçалăхра туса илнĕ продукцие сутмалли вырăнсем пур.

Ял хуçалăх продукцине сутма Муркаш пасарĕнче пурĕ 10 вырăн уйăрнă, Мăн Сĕнтĕрти кану кунĕн ярмăркинче – 15 вырăн, Муркашри кану кунĕн ярмăркинче – 10 вырăн. Кунсăр пуçне кил çумĕнчи çĕр лаптăкĕ çинче туса илнĕ продукцие сутма Муркаш пасарĕнче 16 вырăн, Мăн Сĕнтĕрти кану кунĕн ярмăркинче 15 вырăн, Муркашри кану кунĕн ярмăркинче 10 вырăн палăртнă.

Каламалла, çак вырăнсенче ял хуçалăх продукцийĕне суту тăвакансен таварĕсене ветеринарипе санитари тĕрĕслевĕ ирттернине çирĕплетекен документсемпе çеç сутма юрать. Пасар территорийĕсенче тирпей тытса тăрассипе те кашни кунах ĕçлеççĕ.

Н. НИКОЛАЕВА.

Сăн ӳкерчĕкре: ӳркенмен тăхлачăсем сĕтеклĕ çырла та, сĕт те сутаççĕ.

Автор сăн ӳкерчĕкĕ.

Вулакан пултарулăхĕ

Ырăпа аса ил

Тĕлĕкре курăнма пăрахни те çĕр çул,
Сан сăнна та кăшт маннă – тĕтре.
Тĕл пулу пĕтĕмпех асилтерчĕ –
ан кул,
Чĕресем тен ялан çирĕмре.

Савăнни-кулянни çурхи шывшурсемпе
Çитнĕ пуль тахçанах тинĕсе.
Çиленни-тарăхни те кĕрхи çилсемпе

Тĕппипех йăлт саланнă хирте.

Сăлтавне ширама кирлĕ мар пуль
халь тин.
Айăпли – çурхи шыв, кĕрхи çил.
Тек эпир çирĕмре пулас çук вĕт.
Эппин
Ырăпа çеç мана аса ил.

Марпи МАТРОСОВА.